

dS De
Standaard

VRIJDAG 10, ZATERDAG 11, ZONDAG 12 NOVEMBER 2017

CULTUUR & MEDIA

Binnenkijken
in het atelier van Sofie
Muller

Op atelierbezoek bij kunstenaress Sofie Muller

Oude wonden, nieuwe littekens

In Antwerpen opent volgende week het kunstparcours 'Ecce homo'. Zie de mens: de titel past perfect bij Sofie Mullers kwetsbare, gehavende sculpturen. In haar atelier, tegelijk privé-museum en Wunderkammer, toont ze ons haar jongste werk. Het heeft soms een hoog Frankensteingehalte, zegt ze. 'Ik voel mij dan als een creator die een eigen wereld schept.'

GEERT VAN DER SPEETEN, FOTO'S FRED DEBROCK

Krakende plankenvloeren, eindeloze gangen, verweerde muren, een statig binnentuigje: Sofie Muller omgeeft zich met verleden tijd. Het atelier van de kunstenaar bevindt zich in het rustigste deel van Gent, in een achttiende-eeuwse meesterwoning die ze stukje bij beetje opknapt.

De Kortrijkse architect en baron Jean-Baptiste Béthune had hier ooit zijn showroom. In een zelf ontworpen kapel toonde de pionier van de neogotiek zijn nieuwste glas-in-loodramen. Muller heeft de vervallen ruimte ingericht als een curiositeitskabinet. Propvol antiquiteiten, memorabilia die ze meebracht van reizen, medische instrumenten die ze uitstalt in apothekerskastjes. Het zijn dierbare spullen die haar inspiratie bezorgen. Een blik glazen ogen, afgietsels van voeten, een anatomisch model in papier-maché: meteen valt op hoe lichamelijke haar fascineert.

Elders in huis vind je geheime kabinetten met exotische objecten, mineralen of zwammen die de vorm aannemen van fallussen.

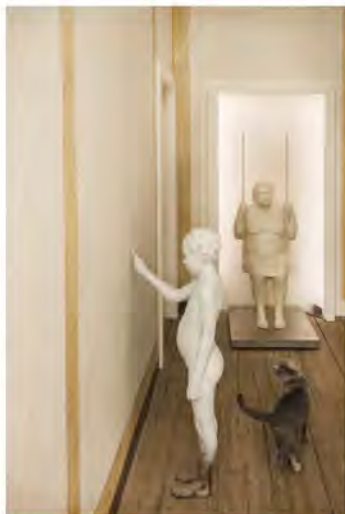
Verzamelen, het patina koesteren van verweerde materialen: het zit de kunstenaar in de genen. Ze stamt uit een familie antiquairs. 'Mijn ouders hadden geen moderne meubels of objecten in huis', zegt ze. 'Ik groei- de op in een bubbel van oude kunst en schoonheid die vele generaties werd doorgegeven. Het maakt dat hedendaagse kunst soms ver van mijn bed is. Voor iemand die van verstilde en intieme kunst houdt, heeft ze iets luidruchtigs. Wat op kunstbeurzen de toon aangeeft, vind ik vaak groot, blinkend en lawaai-er. Hoeft het te verwonderen dat ik mij in de kunstwereld een vreemde eend in de bijt voel?'

In de knoop

Sofie Muller (43) volgde in Antwerpen een opleiding als schilder. Ze werd er getraind in modeltekenen, maar ontdekte al snel dat beelden en installaties meer haar ding waren. Vijftien jaar geleden dook ze uit niets op met gepateneerde bronzen sculpturen, vaak kindportretten. Later waren er ensembles van te zien, onder meer op de Poëziezomer van Watou en in C-Mine in Genk (beide 2012). Ze tonen broze, in zichzelf gekeerde figuren die in de knoop lig-

AL/XXXXVI/17, een albasten dubbelportret voor de expo 'Ecce Homo'.

In wijerzin: Sofie Muller met het houten hoofd van 'Brandt' (2011), dat bij elke presentatie een stukje meer verkoold raakt; Recente albasten sculptuur, met zichtbare ijzere constructie; Twee oudere beelden: de schommelende Etza (2009) en Eve (2008).

gen met het leven. Donkere en blemmende werken zijn het, over zichtbare beschadiging en verdron- gen pijn. Oude vonden die nieuwe littenen maken.

Van elk van de sleutelwerken uit die periode bewaart Muller een exemplaar in Gent, wat haar huis tot een museumdepot maakt. *Jonas* is een hulpeloos jongetje dat bij de kraag gevat werd en geen verweer heeft vanuit zijn hoog vastgespijkerde positie. *Clarysse*: een pubermeisje in de schoolbanken dat verschromt naar haar afwezige hoofd grijpt. *Brandt*: een knaap die zijn zwartgeblakerde hoofd tegen de muur schuurt en daar een aandoenlijke

'Voor iemand die van verstilde en intieme kunst houdt zoals ik, heeft moderne kunst iets luidruchtigs'

veeg van brandsporen achterlaat. In een nis staat een beeld van een oma op een schommel. Dement, en dus weer kind geworden.

Het zijn allemaal verinnerlijkte, mentale portretten, zegt ze. 'Ze tonen figuren die met iets zitten en waar ik vaak een persoonlijke band mee had. Dat meisje van *Clarysse*: dat ben ik-zelf, met de faalangst en black-outs waar ik als kind mee worstelde.'

De overgang van jeugd naar volwassenheid vindt Muller een scharniermoment. 'Het gaat vaak gepaard met pijn en trauma's. Kwetsuren die je meedmagt, en die je later ook voeden. Kinderen vertrekken nooit van een volledig wit blad. We zijn zo geconditioneerd door onze afkomst, onze opvoeding, de plek waar we vandaan komen. We worden in een patroon geduwd, ons pad lijkt gebaand. De twijfels en de onduidelijkheden die gepaard gaan met die zoektocht zijn mijn thema's.'

'Kwetsbaarheid en lijden komen telkens terug in mijn werk. Het is therapeutisch, hoor ik wel eens, het legt de vinger op de wonde. Ik ervaar ook hoe mijn beelden sterke reacties en herinneringen losmaken. Een collectionneur nam zijn exemplaren zelfs mee op reis: hij vereenzelvigde er zich mee, omdat hij er een spiegelbeeld van zijn vroegere ik in zag.'

Een van de atelieruitvoertes van Sofie Muller in Gent.

Links: een vroege versie van *Tristan* (2007). Rechts: Vitriekast met werkmodellen, geboetsed in plasticine en bewerkt met kaarsroet.

Albast

Maar evengoed worden de bronzen beelden wel eens bestempeld als al te klassiek en herkenbaar. Het zijn verhalen in een notendop, timide enceneringen. Die 'vertellende' fase heeft de kunstenaar intussen ingeurild voor abstracter, uitgepuurd werk. Drie jaar geleden begon ze met het bewerken van albast.

Nieuwsgierigheid naar nieuwe pistes en nieuwe technieken was er altijd al, zegt ze. 'Maar albast is geen evident materiaal. Het is zachter dan marmer, maar het geldt als een zwakke, delicate en minderwaardige steen.'

Een Italiaans beeld van rond 1600, een dramatische piëta in albast, vormde haar vertrekpunt. 'Ik kocht het voor mijn privécollectie en werd er telkens naar toe gezogen. Kappen in steen: ik wou dat ook kunnen. Ik volgde kortlopende cursussen, ging in de leer bij een ambachtelijke steenkapper. De finesse van de grote beeldhouwers zal ik nooit bereiken, maar ik heb genoeg vaardigheid verworven voor mijn reeks van *koppen*.'

'Wat mij aantrekt in albast is de bijna transparante huid. Die leunt dicht aan bij de menselijke huid, met gevlamde en roze tinten. Ik ga specifiek op zoek naar gehavende stenen. De materie wijst mij de weg. Holtes,

breuklijnen, oneffenheden of vlekuren: ik laat mij leiden door de mens van te maken.'

Gedeelde smart

Nieuwe koppen verhuizen deze week naar een galerie in Wenen en naar het Museum Mayer van den

Bergh in Antwerpen. Voor de tentoonstelling *Ecce homo* gaat haar jongste albasten sculptuur in dialoog met een *Christus-Johannesgroep* van de dertiende-eeuwse meester Heinrich von Konstanz. Het is een merkwaardig meester-leerlingportret, als een tedere omarming. Sofie Muller vertaalt het naar een dubbelportret

van gedeelde smart. 'Misschien stelt het wel een breuk voor, of de restanten van een relatie', zegt ze. 'Een stuk duisterder alvast dan het religieuze beeld, dat bedoeld was voor een vrouwenklooster.'

Ingetogen maar soms ook grotesk, gevangen in een doodskramp, gruwelijk verminkt of aaneengespaakt met ruwe ijzers: de albasten sculpturen van Sofie Muller nemen diverse gedaanten aan. Maar altijd zijn ze ontluisterend. Deerniswekkend toegelabeld roepen ze de doorstane beeldenstorm op, letterlijk en figuurlijk. Ziehier het lijden: grimmig, tot korst gestold.

Om pure alchemie draait het dan weer in installaties en tekeningen waarin Sofie Muller medische attributen verwerkt, zoals verbrande proefbuisjes met bloed. Ze verzamelt ze ook: oude meetinstrumenten en weegschalen, scharen, verlostangen, glazen kolven, pipetten. Hier kantelt Mullers atelier plots in een lugubere laboratorium, waar wankele proefopstellingen en duistere experimenten plaatsvinden.

Ze lacht. De geneeskunde staat bij mij symoniem voor manipulatie, voor krachten van buitenaf die helend maar ook destructief kunnen zijn. Als ik aan het werk ben, voel ik mij soms in een Frankensteinfilm, als een creator die een eigen wereld maakt. Maar evengoed schuilt er iets van een verpleegster in mij: liefdevol zorgend. Altijd met aandacht voor het innerlijke en het geestelijke, dat spreekt.'

'*Ecce homo*', 63 kunstenaars op 9 locaties in de Antwerpen binnenstad, 17 november tot 25 februari. Recent werk van Sofie Muller is nog te zien in *Intuition, Palazzo Fortuny* in Venetië (tot 26/11) en *galerie Michaela Stock* in Wenen (tot 13/1).

'De overgang van jeugd naar volwassenheid gaat vaak gepaard met pijn en trauma's. Dat zijn mijn thema's'

IN DIT NUMMER

Energy-clearing: wat is het?

Wijze woorden van Mooji

Rituelen: we kunnen niet zonder

Let it go: zo neem je je verlies

Thanksgiving

WWW.HAPPINEZ.BE